

Il-Belt Victoria

Rivista maħruja mill-Parroċċa ta' San ġorġ • Ghawdex

Marzu - April 2005

Nru 143

**Messaġġ l-ill-qarrejja
mill-Arċipriet Mons.
Gużeppi Farrugia**

JIEM TA' ĜRAJJIET KBAR FIL-KNISJA
Il-Mulej ma jibbanduna qatt il-Knisja Kattolika u dejjem iġeddiddha. Il-mewt tal-Papa Gwanni Pawlu II, u s-suċċessjoni tieghu fil-katedra ta' Pietru huma okkażjoni ta' tiġid ghall-Knisja. Min jaf kemm saru konverżjonijiet, kemm tnissiu vokazzjonijiet ġodda, kemm sar tishih fil-fidi u kemm hassew ruhhom evanġelizzati bnedmin bix-xhieda li ta' I-Papa fl-agunija u l-mewt qaddisa tieghu! Min jaf kemm sejkun ta' ġid għall-Knisja, ġid imprevedibbli imma ġid żgur, il-Papa l-ġdid, dak li I-Mulej se jagħżel biex ikompli l-missioni ta' I-apostolu Pietru fostnat! Dawn li qed nghixu huma jiem li fihom għandna nitolbu biex il-Knisja tibqa' f'rabbta shiha mal-Mulej lit ant lhobbna.

JUM IL-MARTRI L-KBIR TA' KRISTU

Nhar is-Sibt, 23 ta' April, l-Insara mxerrdin mad-din ja kollha jfakku l-martirju ta' San ġorġ. F'din it-tifkira liturgika riudu ninghaqu ahna wkoll li fil-għażira ta' Ghawdex, sa mill-qedem, lil San ġorġ nghoddhu bħala l-Protettur li għandna fis-sema. Waqt li niżaqha fil-bażilika ġorġjana sabiex nuruh imhabbitna, ejjew f'dawn il-jiem drammatiċi nitolbu ghall-Knisja li San ġorġ evanġelizzaha bil-passjoni u l-mewt tieghu. Il-vera talba ghall-Knisja hija dik ta' I-imhabba. Inhobbuha I-Knisja! Inhobbu il-Papa, u flimkien miegħu, inhobbu wkoll l-isqof u saċċerdoti. Il-martirju ta' San ġorġ kien att ta' mħabba għalihom fi żmien li fih il-Knisja kienet ghaddejja minn persekuzzjoni kbira. M'ahna qed nghixu fi żmien wiqqi differenti!

KWARANTURI FIS-SENA EWKARISTIKA

L-ahħar jumejn t'April u l-1 ta' Mejju huma l-jiem tal-Kwaranturi Mqaddsa, tlett ijjem ta' adorazzjoni quddiem Gesù, solementn espost fuq l-altar il-kbir tal-bażilika. L-adorazzjoni ssir, bhalma tixtieq il-Knisja, bhala għemil kontinwat mal-Quddiesa. Il-

**Grazzi
Missier**

IL-BELT VICTORIA

Rivista ta' kull Xahrejn

Ufficiċċu Editorjali: Centru Parrokkjali San Gorġ

Triq il-Karită, Victoria, Ghawdex.

Tel: 21 55 63 77 • Fax: 21 55 69 81

email: info@stgeorge.org.mt

web: www.stgeorge.org.mt • radio: 104MHz FM

Membri Ĝodda fil-Komunità Parrokkjali

- 19.02.05: **DION**, iben Martin Xuereb u Ruth nee' Schembri
 27.02.05: **MARIA CATERINA**, bint Giovanni Casarini u Sandra nee' Cassar
 05.03.05: **KATYA**, bint Duncan Genuis u Joyce-Ann nee' Sultana
 13.03.05: **BRANDON**, iben Mario Camilleri u Georgina nee' Ellis
 19.03.05: **ZOE**, iben George Cauchi u Yvonne nee' Micallef
 26.03.05: **GIANFRANCO**, iben Thaddeus Gatt u Nathalie nee' Ellis
 31.03.05: **MAYA**, bint Jeffrey Bonnici u Jacqueline nee' Debono
 02.04.05: **KRISTA u KARL**, ulied Daniel Curmi u Carmen nee' Grech
 03.04.05: **TIMOTHY**, iben Michael Pace u Maureen nee' Salco

Inghaqdu fis-Sagament taż-Żwiegħ

06.03.06: Joseph Schembri u Laura Vella

02.04.05: Felix Camilleri u Sonia Cauchi

Marru Jinghaqu ma' Kristu Rxuxtat

21.02.05: Gużeppa Grech

05.03.05: Carmena Galea

28.03.05: Carmel Scerri

DOANZZJONIET

George Grech (St.Venera) - Lm5; John Borg (Canada) - 20\$
 Mgr. Alfred Xuereb - 50 Euro; Rita Zammit (Awstralia) - 600 AU\$
 Joe Galea (USA) - 20 US\$; Emanuel Zammit (Awstralia) - 500 AU\$;
 Joseph Galea (Nadur) - Lm2; Gigi Said (Awstralia) - 50 AU\$

“DEJJEM F’QALBNA”

Gabra ta' poeziji, innijiet, marċiċjet u
 drammu muzikali dwar SAN GORG,
 miktub mill-Kan Joe Mejjak.

Il-ktieb mżewwaq b'madwar 60
 ritratt bil-kulur, iku n'iddejkom fit-23
 t'April 2005, festa liturgika ta' San
 Gorġ.

Ahsbu għal kopja għalikom u ghall-
 emigrant tagħk kom mill-Ufficċċu
 Parrokkjali. Prezz Lm2.

LOURDES 2005

Pellegrinagg iehor organizzat mill-Parroċċa

Tluq: Il-Ġimgħa 29 ta' Lulju 2005

Lura: Il-Hamis 4 t'Awissu 2005

Inżuru wkoll: Bartres, Pont D'Espagne,

Luchon u Val D'Aran (Spanja)

Booking fi-Ufficċċu Parrokkjali jew Mons Salv Borg

Editorjal

PAPA KBIR

Hekk kif thabbret il-mewt tal-Qdusija Tieghu l-Papa Giovanni Pawlu II id-dinja kollha splodiet fi kliem ta' tifhir u apprezzament ghall-hidma li huwa wettaq matul is-27 sena sena li dam jokkupa l-Katedra ta' San Pietru.

Il-Papa Giovanni Pawlu II kien il-Papa li sera fiduċja kbira fiż-żgħażagh għax minnhom jiddepdi l-futur tal-Knisja ta' Kristu. Matul il-Pontifikat tieghu deher ġar mill-ewwel kemm kellu għal qalbu l-ġenerazzjoni żgħażugha. Tkelleml magħhom. Iddiskuta magħhom. Ferah magħhom. Bil-ġesti tieghu, anke meta kien qed ġa isofri, mela liż-żgħażagh bil-kuraġġ biex jafrontaw il-problemi tad-dinja moderna bil-ghajnejha tas-Sinjur tagħna Gesù Kristu u bil-qawwa li tista' tagħtilhom l-Imqaddsa Vergni Marija.

Il-Papa Giovanni Pawlu II kien il-Papa li kienet tafu u tagħrfu d-dinja kollha. Bil-vjaġġi tieghu ried iwassal il-messaġġ nisrani f'kull pajiżi li żar. Gie milqugh u mogħti gie kull fejn mar. Gie mismugh u apprezzat mill-ġnus kollha. Kliemu dejjem kien kliem ta' inkoraġġiment lil kulhadd: tfal, żgħażaq, morda, anżjani, ġenituri u ohrajn.

Il-Papa Giovanni Pawlu II kien il-Papa li ha hsieb li d-Duttrina tal-Knisja Kattolika qatt u bl-ebda mod ma tkun imxellfa. Żamm dejjem sod fit-tagħlim tieghu kif jidher mill-Encikliċi li huwa ppubblika matul il-Pontifikat kbir tieghu.

Kien ukoll il-Papa li hadem bla waqfien ghall-paċċi fid-dinja u ghad-drittijiet umani. Ma kienx jibża issemmi dan il-punt, anke meta kien qed iż-żu pajiżi fejn kien għad hemm ċaħdu tagħhom. Kien il-Papa li ċarrat il-purtiera tal-hadid li kienet tifred Ivan mill-punent u b'hekk hadu in-nifs hafna u hafna popli li kienu għadhom imjassrin.

Ahna certi li l-Mulej Alla laqqi fu ħdanu u haddnu mieghu ghax-xogħol kbir li huwa wettaq għall-umanta' kollha.

Jum San ġorġ ta' 64 sena ilu

Kien fl-1870, fi żmien I-Arcipriet Felic Refalo, li l-Festa ta' San ġorġ Marti, Patrun tal-Belt Victoria u ta' l-Għawdexin kollha, Giet trasferita għarrabha' Hadd wara i-Għid. F'dik is-sena saret il-Hadd 15 ta' Mejju. Kif natu, imbagħad, fl-1953, il-festa ta' San ġorġ giet trasferita għat-tielet Hadd ta' Lulju, kif għadha ssir sa 'l-lum. Fl-1953 kien diġi sar il-Tridu bi thejjija ghall-ġħalli-Festa li kellha tkun fit-3 ta' Mejju, l-żda s-Sibt, 2 ta' Mejju, minhabba maltemp li hakem il-gzira tagħna, sar il-ftehim dwar it-trasferiment, u b'hekk saret ghall-ewwel darba fid-19 ta' Lulju 1953.

Il-Festa ta' San ġorġ baqghet dejjem tikber minn sena għalha ohra. Matul il-jiem tal-festa, seħħew grajiet ta' importanza u gew imfakkri dati glorjuu kemm f'relazzjoni mal-Qaddis Megħalomartri, kif ukoll ma' l-istorja tal-Parroċċa ta' Ghawdex, il-Bazilika San ġorġ Marti. F'din il-kitta tiegħi mhux se nkellxni mill-Festa ta' "San ġorġ b'mod generali, bil-popularità u s-solejnità tagħha, l-żda ser nagħti xi tagħrif qasir dwar il-Festa ta' San ġorġ tas-sena 1941, fil-qalba tat-Tieni Gwerra Dinjija. Dak in-nhar il-Festa ta' San ġorġ, il-Belt Victoria saret fil-11 ta' Mejju. Ghażi l-nikbet dwar il-Festa tal-1941, għax dik hi d-data ta' twelidi li ġara fiti wara din il-festa, fl-24 ta' Ottubru.

Il-mibki ġorġ Scicluna, l-artiklu fil- "The Sunday Times of Malta" tat-18 ta' Mejju 1941, il-Hadd ta' wara il-festa, fisser Jum San ġorġ ta' dak in-nhar bhala, "a day of National prayer in Victoria", u kompli jfisser kif dan il-jum ghaddekk waqt mingħajr it-tixxil tal-krīb ta' l-ajruplani fis-sema ta' pajiżna. Il-Korrispondent "Raheb" minn Ghawdex, fil- "Lehen is-Sewwa" tas-17 ta' Mejju 1941 kiteb: "Kif l-ilsna tal-qniepen inħallu, dmugħ ta' soġħba u ta' feri għelben ma' wiċċi il-Maltin kollha r-riġużati ġewwa Ghawdex għax ftakru x'differenza hemm bejn leħen il-qniepen u leħen il-karun".

Ġorġ Scicluna kompli jfisser li ghall-Festa ta' dik is-sena la kien hemm tiżżej fit-toro u lanqas id-daqq tal-baned, kif soltu jsir kull sena, l-żda kien hemm biss "a humming - that of fervent prayers rising incessantly to the great Soldier so that through his intercession, God will reward us with a triumphant victory over the powers of evil". U kif ikompli jikteb l-istess

awtur, l-Għawdexin u l-Maltin, fil-gravità tas-sitwazzjoni, hassew li għandhom Qaddis li jiġi jidhol għalihom, tant li "hundreds of people flocking to St. George's was a sight almost unparalleled with those during peace".

Iż-żewġ korrispondenti, kemm ġorġ Scicluna tas- "Sunday Times" u "Raheb" tal- "Lehen is-Sewwa", għamlu riferenza għall-PaniGħierku li sar waqt il-Quddiesa Solenni ta' Jum il-Festa, mill-Agostinjan, Patri A. Pizzutu. Ġorġ Scicluna kiteb hekk: "after expounding the noble qualities possessed by the Soldier-Saint, the well known preacher dwelt upon the present time. In his moving prayer to St. George, the preacher humbly asked him to intercede with God to preserve the glorious British Empire and England, who even bears his image on her coins... His well-chosen words touched the audience. All praise must go to the preacher who wisely adapted the sermon to the present circumstances". "Raheb" ta' "Lehen is-Sewwa" kiteb hekk: "Wara l-Vanġeli tħela fuq il-pulpi l-Wisq Rev. Anġ. Pizzutu O.E.S.A., u b'kelma hafixa biex tiftiehem mill-poplu were l-kobor tal-Marti San ġorġ u spilċa biex fakkar li San ġorġ huwa l-Protettur ta' l-Inġilterra u għalhekk qatt daqs fi żminietna ma għandu bil-herqa mittub, meta s-saltna Ingliza tinsab mħedda minn għadu galil. B'galu maqsumha fakkar li l-bini sabiħ tal-iblieb tagħna, illum taħbi hitan tas-sejjeh, hitan ta' rzieżet u li kif sema' wara tant żmien

Minn Dun Gużepp Gauci

id-daqq tal-qniepen ġewwa Ghawdex qalbu nghafset, u wera kemm l-Għawdexin għandhom ghax jibqgu marbuta ma San ġorġ li dejjem helishom minn kull hemm u deni".

Kumment iehor li sar miż-żewġ korrispondenti kien dwar il-Purċijsjoni. ġorġ Scicluna kiteb: "The procession crowned the success of the day when St. George's statue, a remarkable masterpiece, was carried through the streets of Victoria". "Raheb" kiteb: "Imma l-aqwa tal-festa kienet il-puċċijsjoni mmexxija mill-Isqof. Fiha hadu sehem, barra mill-Kapitulu tal-Katidral, il-patrijet kollha tar-Rabat. Kif l-istawha artistika ta' San ġorġ dehret fil-bieb tal-Knisja għalenja l-poplu nfexx f'għajta ta' ferh. Iċ-ċapċċap ta' l-ideej kien jinstama' minn kantuniera għal-ohra. Ghadd sabiħ ta' zgħażaqha ta' l-Azzjoni Kattolika, bosta Sorijiet u bosta nies ohra mxew wara l-purċijsjoni jgħidu r-Rużarju."

Interessanti hafna hi l-konklużjoni tal-ktibba ta' ġorġ Scicluna: "May St. George, whom we never failed to revere, protect our motherland until a bright day will dawn when the "Modern Diocletian" and all he stands for perishes once and forever!" Ta' min jgħid ukoll li matul il-jiem tal-Gwerra, l-Għawdex kienet tingħad Talba lill-San ġorġ Marti li fiha fost l-ohra, insibu: "Kun int il-kekkwa li tħarra Għna l-din it-tempesta; uru darb-ohra li għadek l-ħobbha; u ahna meħlusin minn tant flagħelli minnek, infahru u nbierku dejjem dak il-mument li fi ġejna mqiegħda taħt il-protezzjoni tiegħek". Din it-Talba kienet imżejha bl-Indulgenza ta' 50 Jum mill-Isqof t'Għawdex, Mons Mikael Gonzi b'digriet tat-23 ta' Gunju 1940 u fiha in- "Nihil Obstal" ta' Mons. Arcid. Gużeppi Pace, bid-data ta' l-24 ta' Gunju 1940. Din l-istess Talba, bl-Indulgenza ta' l-Isqof G.M. Camilleri tal-10 ta' Frar 1915, u bin- "Nihil Obstal" ta' Mons. Alfons M. Hili tas-16 ta' Frar 1915, kienet tingħad ukoll matul l-Ewwel Gwerra Dinjija.

Nittama li dan il-fit tagħrif dwar Festa partikolari ta' San ġorġ Marti, li saret fi żmien partikolari, żmien it-Tieni Gwerra Dinjija, jixxid għall-fatt li missirietna dejjem sabu f'San ġorġ, protettur qawwi li jħarishom. Hekk ukoll għandu kien fużi minn iż-żminietna!

L-AGUNIJA U L-MEWT TAL-PAPA ĜWANNI PAWLU II

Il-Komunita' Nisranija tal-Bażilika ta' San ġorġ għexet f'rabta spiritwali kbira l-ghrajiet li sehhew f'konnessjoni ma' l-agunija u l-mewt tal-Papa Gwanni Pawlu II. Sa minn meta deher čar li l-Papa kien jinsab marid gravament beda jsir talb speċjali għalih. It-tokki ghall-adorazzjoni ta' l-Ewwel Gimħha tax-xahar ta' April saru "bil-kbir" u "l-ghadha, is-Sibt, 2 ta' April, fuq ordni ta' l-Arċipriet, Mons Gużeppi Farrugia, mis-7.30am il-quddiem biex tindaqqa l-agunija, ukoll bil-qampiena l-kbira. F'dak fl-istess hin hu qaddes quddiesa speċjalji, magħrufa bhala "tal-bon passaġġ", u l-adorazzjoni għall-Papa agonizzant saret matul il-jum kollu.

Kien fit wara d-9.30 ta' bil-lejl, waqt li fil-bażilika kienet tgħata bin-nies f'celebrazzjoni ta' "tifhir u fejqan, il-tokki tal-Qampieni I-Kbira, mir-ritmu li jħabbar l-agunija nbiżlu f'tokki solenni u twali l-habru l-mewt tal-Papa. Dak il-hin, l-Arċipriet hareġ fuq l-altar, kellem lill-ghemha kbira miġbura bid-dmugħ f'għajnejha, u mexxa talba għall-Papa li kien ghadu kif miet. Sadanittant mal-kampnari tal-Bażilika ta' San ġorġ ingħaqdu dawk knejjes ohra fir-Rabat, f'mota ta' niket u talb.

Wara l-mewt tal-Papa, inħarġet kallotta użata mill-Imqaddes Missier Spiritwali tagħna u li l-Papa nnifsu kien irregalana s-sena li għaddeit u din tqiegħdet flimkien ma' kwadra tiegħu, fuq l-altar ta' l-Erwieħ. Ghall-okkażjoni tal-funeral, imbagħad, ittieħed fuq pedestal imżejjen fuq il-presbiterju, ghall-qima tal-poplu, filmkien mar-ritratt tiegħu u l-bandiera tas-Santa Sede bit-turja tradizzjonali ta' luttu. Immedjatamente bdew jinxtegħlu bosta xemxġħat u jitqiegħed il-ward, u kienu hafna li b'devozzjoni messew il-kuruna jew hwejjeg għeżejj ma' din ir-relikwa għażiża tal-Papa li hu diga' meqjus minn kulhadd bhala qaddis. Barra minn daw, taċ-Ċentru Parrokkjal u ta' l-Istazzjon tar-Radju, ittellghu ukoll, aktarx ghall-eċċu u l-istorja tagħhom, il-bnadr tal-kampnar mezz' asta.

Imbagħad, il-Hadd, 10 ta' April, saret konċelebrazzjoni solenni, bis-sehem tal-Kapitlu u l-Kleru, li għet-

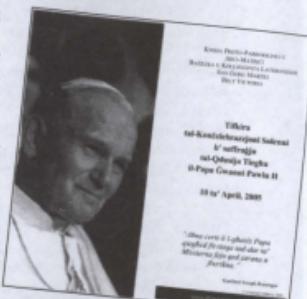

Nies qed jitkolbu fil-lejlha li fiha miet il-Papa

ippreseduta mill-Arċipriet Mons. Gużeppi Farrugia.

Fiha ha sehem il-Kor 'Laudate Pueri' taħt id-direzzjoni ta' Dun George Frendo.

Tqassmu wkoll tliet xorta ta' santi kommemoratiivi bil-kejniet: "Tifkira tal-Konċelebrazzjoni Solenni b'suffragħiha tal-Qudsija Tiegħu l-Papa Gwanni Pawlu II, 10 ta' April 2005."

Xemxgħi jixgħelu quddiem ir-relikwa u x-xbieha tal-Papa.

Konċelebrazzjoni b'suffraġju tal-Papa, il-Hadd, 10 ta' April 2005

L-OMELIJA TA' L-ARČIPRIET, MONS ĜUŽEPPI FARRUGIA, WAQT IL-KONČELEBRAZZJONI B'SUFFRAĠGU TAL-PAPA ĜWANNI PAWL II

Il-Hadd, 10 ta' April 2005

Ibqa' magħna – *mane nobiscum – Imqaddes Missier tagħna, b'imbabbtek.* Ibqa' magħna, permezz tax-xhieda għall-Vanġelu li tajjeb f'haġek. Ibqa' magħna, fit-taghlim sod, u li stajna nifħmu, li hal-lejtja b'wirt tiegħek.

Din hi t-talba li tissuġġerielna nagħmlu l-Liturgija tal-Kelma tal-Quddiesa tallum, it-Tleeb Hadd ta'l-Għid. Hi t-talba li illum, ahna, is-sacredoti u l-poplu Nisrani, irridu nagħmlulek, għażiż Imqaddes Missiera, waqt li ninsabu miġburin f'din il-knisja Lateralensi II, fost il-knejjes kollha ta' din il-għażira, propju ghax spiriwalment magħquda mal-knisja katiadni tiegħek f'Ruma, thossha bir-raġun straordinarjament magħquda miegħek.

Ibqa' magħna – *mane nobiscum – inti awtorrevolt għallimta nitolbu f'din is-sena iddedikata minnek lill-Ewkaristija, quddiem Gesù preżenti fl-Ewkaristija. U, propju għaliex fik naraw illustrazzjoni tal-misteru ta' mhabba sakrifiki rivelata fl-Ewkaristija, bir-raġun nistgħu nħossu li din it-talba Ewkaristika tiġib fuha s-sentimenti ta' rabbiti ta' mhabba twila, u ta' xewqat qaddisa li l-umanità kollha li għarfitek sperimentat fil-jiem li għaddew.*

Ibqa' magħna, talbet il-ġemgħha Nisranja waqt l-agħnija sofferenti u twila tiegħek fl-isptar Gemelli, fil-appartamenti pontifici fil-Vatikan u fuq is-soda tal-mewt qaddisa tiegħek.

Ibqa' magħna, tablet il-Knisja universali meta, is-Sib, 2 ta' April, fit-wara d-disghu u nofs ta' bil-lejl, Alla għoġġu jsejjah lekk għandu. Ahna, f'din il-bażilika, konna magħqudin spiriwalment miegħek fit-talb, fir-raddi li hajr, fl-imħabba... u magħqudin ukoll ma' miljuni ta' Kattolici li talbu għalik, imxerrdin mad-dinja. U fil-bet tagħna kienet il-qampiena ta' San Gorġ, I-akbar qampiena fost il-kiqqien storici ta' għixxha waqt li kienet qed titħejja lejn is-sema.

Ibqa' magħna, talbet l-umanità kollha fil-jiem li fihom, lejn il-ġisem mejjet tiegħek, bhal trof ta' mhabba sagħrifiki espost fil-bażilika Vatikanu, għew xmxajjar ta' b'nedmin imbikkma bin-niket – iż-żejjeli, nisa, tħal, anżjani u żgħażaq... Kemm żgħażaq! – imbikkma mhux ghax riedi jaċċahdu mill-premji li isthaqqleq fis-sema, imma ghax ma ridu jittu x-xorti... iva, ma ridniex - ghax ahna wkoll konna magħqudin magħħom permezz tal-televiżjoni - ma ridniex nitlu l-grazzja li nkomplu naraw il-preżenza helwa tiegħek b'għajnejna, nisimħu l-leħen rassikuranti tiegħek b'widnejna, nitfarru bil-ġesti ta' barker tiegħek li mellu għal tant snin il-qlub tagħna.

Huti fis-saċedozju, poplu Nisrani: Ma stajniex ma niftaqħu illum, ma stajniex nibqgħu lura u ma ningħaqdux f'talba liturgika għall-Imqaddes Missier tagħna Gwanni Pawlu II li, issa, il-fid tiegħi jinsab jistrieh fil-kripta tal-Bażilika ta' San Pietru. Ingħbarha biex niftakru, nitolbu u nroddu hajr. Qed nagħmlu dak li tieqqie minnha l-Knisja Kattolika. Qed nagħmlu dak li jridna nagħmlu l-Isqof tagħna. Qed nagħmlu dak li tobbigħana nagħmlu nħabbit lu lejn Gesù li ried li Papa Gwanni Pawlu II jkun, għal 27 sena, il-Vigarju viżibbli tiegħi fuq il-art.

Hafna minna konna Itqajna mal-Papa pesonalment. Hafna aktar inġimja ma' bosta vizitaturi f'Ruma waqt xi udjenza generali u hekk, il-koll, nistgħu nħoddu ruħna mal-miljuni ta' Kattolici u bnedmin ta' kull perswazjoni li fittxew il-preżenza tiegħu.

Niftakar meta Itqajt personalment mal-Papa, fit-biss wara l-elezzjoni tiegħi, nhar il-festa ta' l-Imma kultura, fit-8 ta' Dicembru ta' l-1978, is-sena ta' l-ordinazzjoni sakċerotali tiegħi. Malli sar jafl li kont minn Malta, anzi minn Ghawdex, qaleb mit-Taljan għall-Ingliz u qalli kelmiet ta' tifħir għal pajjiżna u ta' kuraġġ għall-hajja fis-saċedozju.

Niftakar meta fit-snini wara ergajt kont f'Ruma, din id-darba mal-Kor Laudate Puerital-bażilika, u konna kantajni u il-Aula Paolo VI u konna ppreżentajni u doni li bihom riđna nfissu l-istima kbira tagħha lejh u riđni jiftakar f'pajjiżna u fi għixxha.

Niftakar meta fis-Sena tal-Ġublew il-Kbir, kont magħqu d'ma' rapreżenza kibra tal-Parroċċa tagħha f'pellegrinaġġ ta' l-Anno Santo f'Ruma u waqt udjenza generali l'Castel Gandolfo, fost il-ferħ kbir tagħna, il-Papa Gwanni Pawlu sellimha b'dawn il-kełmel: "I extend a special greeting to the pilgrims from the Parish of St George in the Diocese of Gozo, and I pray that Almighty God will bless you and your families." Imbagħad zied jgħaqquad magħna lil bosta pellegrini orha: "Upon all the English speaking pilgrims and visitors I invoke the abundant graces of Almighty God".

Dawn huma biss xi tifkiriet li jingħaqdu ma' tagħkom, huti fis-saċedozju, huti nsara. Huma tifkiriet li se jibqgħu magħna u se jheġġuna biex niġġeddu fil-Fidi tagħna, fit-tama ta' rebbieha dejjem aktar ġidha għall-Knisja u fl-imħabba li torbotna ma' l-Appostlu Pietru, l-isqof universali tagħna.

Ibqa' magħna, nitolbu lill-Papa Gwanni Pawlu II. Imma din it-talba nagħmlu lu għi-farġien li l-piċċevu se tiġġedded fis-suċċessur tiegħi li, f'dawn il-jiem li ġejjin, se jissokta, bhalu u kkontinwazzjoni miegħu, fil-missjoni ta' Pietru, is-sajjeħi tal-bnedmin, ir-ragħaj tal-merħla, il-missier spiritwalli li jgħaqquad is-suddi tas-saltnejha l-ġidida l-Fidi wahda, f'fehma wahda, fl-imħabba wahda, f'tama wahda, u f'mixja wahda lejn is-sema.

Ha tinbidel, mela, mahbubin hut, l-imħabba imprekatorja tal-Papa Gwanni Pawlu II f'sismu, u ssir imħabba interċedenti għalina, fċċertezza li, kif qalilla l-Kardinal Joseph Ratzinger waqt l-omelija funebri ta' nħar il-Ġimgħha li għadha, il-Missier Imqaddes "l-halliġa" mhux veru halliena, imma se jibqä' magħna, u "mit-tieqa tad-dar ta' Missiera qed jarana u jberikka".

DOKUMENTAZZJONI RIGWARDANTI L-PURCISSJONI TAL-ĞIMGħA L-KBIRA 2005

Il-purċijsjoni tal-Gimħa l-Kbira tas-sena 2005 kienet mogħnija bil-permess ekkleż-żastiku meħtieg biex thoroġ nhar il-Gimħa l-Kbira fil-ghodu, kif kien ilu li thabbar, imma, b'deċiżjoni libera tal-Parroċċa ta' San Gorg, lieha deċiżjoni l-Parroċċa hadidha kif kien f'id-konsultazzjoni ma' l-isqof u favur id-dinjità tal-Knixja Lokali li kienet qed tibbi m'kabsra, harétt nhar l-Er-Ribba tat-Tnejebi.

Ritratt antik tal-Purċijsjoni tal-Ġimgha I-Kbir a
mela kiernet toħroq biss minn San Gorġ

Waqt konferenza stampa li saret it-Tnejn, 21 ta' Marzu 2005, fl-4 p.m., fil-Centru Parrokjalji ta' San Gorg, thabbar li, fil-kwistjoni li fir-rigward tal-purċijsjoni tal-Ġimgħa I-Kbirja kellha troħġ nhar il-Ġimgħa I-Kbirja fil-ghodu, il-Parroċċa ta' San Gorg, f'konsultazzjoni ma' l-entitatiċċi parrokjalji, riedet tibqä� shiha fl-ġħaqda tagħha ma' l-Isqof Djieċ-ċasan u riedet timxi fuq ix-xewgħ tiegħu.

Preženti għal din il-konferenza kien hemm I-Arcipriet, Mons Ġużeppi Farrugia, il-Viči President tal-Kunsill.

Waqt il-Konferenza stampa:
L-Arċ. Mons Gużeppi Farrugia,
Dr Emmanuel Mallia u c-Sur Dolando Gaċċar

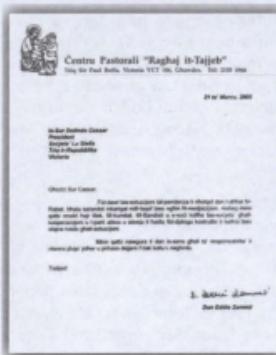
Pastorali Parrokkjali s-Sur Antoine Vassallo, il-President tas-Soċjetà 'La Stella' s-Sur Dolindo Cassar, u l-Avukat Dr Emmanuel Mallia, konsulent legali.

F'din il-konferenza għiet rilaxxata stqarrija li nqrat u għiet spiegata mill-Avukat Mallia, kif ukoll żewġ ittri, waħda ta' Mons. Isqof Nikol Cauchi mbighuta lill-Arcipret Farrug u ohra ta' Dun Eddie Zammit, inkarigat mill-Isqof. lill-President ta' 'La Stella'.

Il-konferenza stampa għiet trasmessa direttament fuq ir-radij tal-Parroċċa 'Lehen il-belt Victoria'.

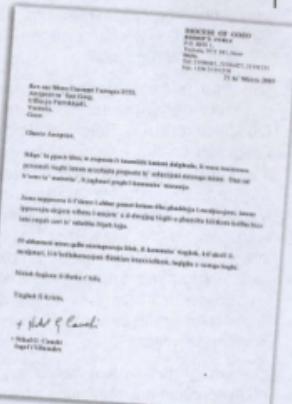

Il-purċijsjoni tal-Ġimnha I-Kbira tal-2005 waqt il-hruja tagħha

*Ittra tad-Delegat ta' l-isqof lis-Socjetà
'La Stella'*

L-ITTRA LI L-ISQOF TA'
GHAWDEX, MONS NIKOL
G. CAUCHI, PERMEZZ
TAD-DELEGAT TIEGHU,
BAGHAT LILL-ARCIPRETT
MONS GUZEPPI
FARRUGIA, NHAR IT-
TNEJN, 21 TA' MARZU
2005. FILGHODU.

Rev.mo Mons Gużeppi Farrugia STD,
Arċipriet ta' San Görġ,
Ufficċju Parrokkjali,
Victoria, Gozo.

Għażiż Arċipriet,

Nilqa' bi pjaci kbir, ir-risposta li twassiltil kmieni dolghodu, li wara insistenza personali tiegħi intom aċċettatju proposta ta' soluzzjoni mressaq minni. Dan sar b'sens ta' maturit li jaġħmel gieħ lill-komunità nriranja.

Jiena napprezza li f'dawn l-ahħar
gronet kemm ilha ghaddejja l-
medjazzjoni, intom ipprovavju
dejim tifhmu l-ansjera u d-dwejjaq
tiegħi, u għamit lu hilitkom kolha
biex tagħtu sinjal ta' mhabba filjali
lejja.

Fil-ahħarnett minn qalbi
nirringrazza lilék, lill-komunità
tiegħek, kif ukoll lill-medjaturi, li
b'kollaborazzjoi flimkien
irnexxiekkom taqtgħu x-xewqa
tiegħi.

Nitlob fuqkom il-Barka t'Alla.

Tieghék fi kristu.

+Nikol G. Cauchi
Isnof ta' Ghawdex

STQARRIJA GHALL-MEZZI KOLLHA TAX-XANDIR RILAXXJATA WAQT KONFERENZA STAMPA LI SARET IT-TNEJN, 21 TA' MARZU 2005, FL-4 TA' FL-GHAXIJA

Il-Kunsill Pastorali Parrokkjali tal-Bazilika ta' San Gorġ, f'konsultazzjoni mas-saċerdoti tal-Parroċċa ta' I-istess imsemmija bażiċċika, kif wkoll id-dirigenti tas-Socjetà Filarmoñika La Stella, mwaqqfa fl-hdan il-Parroċċa indikata, itaqquha kmieni dalghodu u matul i-ahhar sīgħat sabiex jieħed deċiżjoni rigwardanti l-kontroversja illi nqalghet dawn l-ahhar għimħat rigward il-proposta tagħhom illi, din is-sena, il-proċessjoni tal-Ġimħa l-Kbira ssir fil-25 ta' Marzu, 2005 fil-ghodu bejn id-9a.m. u nofs inhar.

F'dawn il-laqgħat ġie deċiż unanimament illi, rigwardanti din il-kwistjoni hemm certi principji illi ma jistax ikun hemm kompomessi dwarhom. Dawn huma l-leħla 'shħa illi s-saċerdoti għandu jkollhom lejn il-isqof tagħhom. Il-maturiċċa, l-ghaqal u l-għajnej id-diddettaw illi l-ewwel u qabel kollo, taqbel jew ma taqbix ma' xi deċiżjoni li jieħu l-Eċċellenza Tieghu l-Isqof, kull diskusjoni għandha tibda u tispicċa miegħu. Kull tentativ iehor, inklu x xi kliem deplorrevoli fl-istampa lejn ir-reppresentant ta' Kristu l-Għawdex, jagħmel biss deni u jbaxxi biss lil min jgħidu. Principju iehor sagrosant hu illi l-interess uniku u aħħarha ta' din il-kwistjoni għandu jkun wieħed reliġiūż u mhux xi sens ta' partiġġiānizmu biex wieħed jissodisfa lili min jgħix bil-pika u mhux bir-ragħuni.

Dan premess, il-laqgħa tal-persuni hawn fuq indikati xtaqet tistipula certi fatti halli din il-kwistjoni tilpoġġa fil-vera perspettiva tagħha. Dawn huma s-segwenti:-

1. Hu veru illi fil-5 ta' Marzu 1976 kien sar arranġement illi il-proċessjoni tal-Passjoni mis-sena 1977 tibda toħroġ minn kull waħda taż-żewwnejnej cioe' mill-Bazilika ta' San Gorġ u mill-Kattidral fil-jum propju tagħha b'mod alternativ, sena iva u sena le, b'dan pero' illi l-parti li fis-sena ma toħroġx tal-proċessjoni fil-jum propju tkun tista tagħmel u f'jum iehor basta jkun jum tar-Randan. Fis-snin meta l-Parroċċa ta' San Gorġ ma kinetx torganizza din il-proċessjoni fil-jum propju, hija kienet tagħmel dan f'Hamis ix-Xirk.

2. Peress illi l-Knisja Kattolika ddedikat is-sena 2005 ghall-adorazzjoni ta' l-Ewkaristija, il-Kunsill Parrokkjali ta' San Gorġ ressaq proposta sabiex għal din is-sena, il-proċessjoni tal-Ġimħa l-Kbira ssir fil-jum propju, pero' fil-ghodu, mid-9 a.m. sa nofs inhar. B'dan, il-Kunsill hassejji jkun qed jassigura illi bl-ebda mod ma jkun qed ittefel mid-devozzjoni tal-fidli lejn l-Ewkaristija fis-sena fejn il-Knisja Kattolika għażiex dan il-jum bhala wieħed speċjal.

3. Il-Kunsill kien biss qed jipproponi. Ma ha l-ebda deċiżjoni iż-żu kif solitu isir u kif inhu fid-dover li jagħmel, talab lill-Arcipriet sabiex iressaq dan is-suġġermani lill-Eċċellenza Tieghu l-Isqof ta' Ghawdex. Kien biss wara li l-Eċċellenza Tieghu għal raguġniżiet pastorali qabel bażiċċament ma' din l-idea, li kemm il-Parroċċa, kif wkoll is-Socjetà La Stella, talbet lill-awtoritajiet civili għall-permessi neċċessarji. Hekk kellhom isiru preliminarjament l-affarijiet; fi hdan u taht l-awtorità ekkejż-żastiq.

4. Jidher illi dan il-ħsieb pastorali ma niżiżx tajeb ma' kwartieri orha fil-Belt Victoria. Jidher illi l-awtorità civili rċeviappli applikazzjoni sabiex fil-jum tal-Ġimħa l-Kbira fil-ghodu jsir kunkert ta' marci mis-Socjetà tal-Banda fi id-Kattidral. Rinfacċċat b'dawn iż-żewwġ aplikazzjoni jippej jaċċu l-awtorità civili ħadidhom it-tnejn.

5. Permezz tal-Konsulent Legali ġie intavolat appell minn din id-deċiżjoni quddiem il-Bord ta' l-Appelli tal-pulizija. Rinfacċċat b'din is-sitwazzjoni, l-Eċċellenza Tieghu iddiikkjara quddiem it-Tribunal ta' l-Appelli illi bejn applikazzjoni biex issir proċessjoni devozzjonali tal-Ġimħa l-Kbira u bejn applikazzjoni biex isiru marci fl-istess hin, hu kien jaġhti prioritā lill-proċessjoni. Ta' dan, jidher illi l-Isqof ġie kkritikat bl-ahħra fl-istampa mill-Arcipriet dimess tal-Kattidral. Fl-umili fehma tal-persuni kollha mlaqqfa fil-laqgħa tallum, dan kien imissu jaħafjar.

6. Rinfacċċat b'din is-sitwazzjoni l-Eċċellenza Tieghu l-Isqof Nikol Cauchi prova bhalu Ragħaj Tajeb isib soluzzjoni, bejn iż-żewwġ nahat. Saru wkoll tentativi ta' meddazzjoni. Il-Kunsill Pastorali kien pjēnament aċċettanti li jilqa' daq propost luu halli tinstab soluzzjoni.

7. Il-bieraħ l-Eċċellenza Tieghu l-Isqof ta' Ghawdex Nikol Cauchi talab lir-Reverendu Arcipriest Monsinjur Gużeppi Farrugia sabiex iwassal soluzzjoni proposta mill-imsemmi Isqof. Mons Farrugia għamel dan b'umilità, mingħajr ebda arroganza u b'sens Nisrani kbir. Il-laqgħat tallum saru fl-isfond tar-rikjesta ta'l-Eċċellenza Tieghu l-Isqof ta' Ghawdex.

In vista tal-fatti hawn fuq elenkat, il-Kunsill Pastorali Parrokkjali tal-Bazilika ta' San Gorġ, is-saċerdoti tal-istess Parroċċa u s-Socjetà La Stella studjew bir-reqqha t-talba u proposta ta'l-Eċċellenza Tieghu l-Isqof Cauchi, affermaw il-leħla 'shħa lejn l-Eċċellenza Tieghu u qiesu illi f'din il-Ġimħa Mqaddsa ma għandu jsir xejn x'itel mir-religiozitā tat-tifikriet qaddisa.

Minhhabba f'dan huma qeqħdin jaċċettaw il-proposta magħmilla li l-hom u immedjataqneq qeqħdin jintavolaw applikazzjoni sabiex il-proċessjoni tal-Ġimħa l-Kbira ssir f'jum iehor. Huma jistennew risposta positiva mingħand l-awtoritajiet civili in vista tax-xewqa ta' l-Eċċellenza Tieghu stess illi din is-sena, għar-ragunijiet ġa msemmija, il-proċessjoni m'għandu issir Hamis ix-Xirk.

Fl-ahħarnett kemm l-Arcipriet u sew is-Socjetà La Stella jirringrazzjaw lill-Eċċellenza Tieghu l-Isqof ta' Ghawdex ghall-ittra li irċevel mingħandu illum. Huma jassiguraw illi ser jgħożu din l-ittra biex tinzel fl-istorja ta' din il-Parroċċa u s-Socjetà Filarmoñika.

Jaqbed mill-pagna ta' quddiem

Messaġġ lill-qarrejha mill-Arċipriet Mons. Gużeppi Farrugia

quddiesha hija l-aqwa att ta' qima lejn il-Misteru ta' l-Ewkaristija, imma, għal dawk li jixteleq jsiru qaddisn, is-sehem fil-quddiesha m'hux bizznejed. Hija meħtieġa wkoll l-adorazzjoni quddiem it-tabernaklu. Ejew nithegħu biex, f'din is-sena ta' l-Ewkaristija, insuru adoraturi ta' Gesù fl-Ewkaristija.

NIFIRHU LIL DUN JOE ZAMMIT

Fl-istess jum li fih, fl-ghaxija, jintemmu l-Kwaranturi Sołenni fil-bażilika ta' San Gorg, fil-knisja arċipretali tal-Qala, fil-ghodu, is-sacerdoti mill-Parroċċa tagħna, Dun Joe Zammit, jingħata l-pussess bhala arċipriet ġdid. F'din il-okkażjoni, Mons. Isqof qed jagħmlu Kanoniku Onorarju fil-bażilika Għorgjana u għalhekk igawd i-privileġgi kolha ta' membru tal-Kapitulu Urban. Lill-arċipriet elett nawgurawlu u nixtiqku kull ġid. Imma fuq kollox nitolbu għaliex sabiex isib kull ghajnejha, jiġifieri kull grazja mis-sema u kull kollobrazzjoni minn fost il-merħla spiritwali tieghu, halli jwettaq b'mod shih il-ministeru ġid li l-Mulej sejjahu għaliex fil-Knisja.

GRAZZI LI LQGHAJTUNI F'DARKOM

Issa li temmejt il-jiem tat-tberik tad-djar, inhoss li għand nirringrazza lill dawk li laqghuni fid-dar tagħhom. Huwa tabiħhaqq privileġġ għar-ragħaj ta' l-erwiegħ li jidhol fid-djar tal-membri tal-Komunità Parrokkjali tieghu u jiltaqa' ma' dawk li jighixu fihom. Naf li mhux kulhadd ikun jista' jberek u jista' jiġi wkoll li bi żball jinqabżu xi whud, kif naf li gara din is-sena wkoll. Madankollu jiena lest li niġi f'kull għurnata li tkun aktar konvenjenti. It-berik tad-dar hija wkoll okkażjoni biex wieħed jitkellem anki għal fit minuti, kif ukoll biex isiru appuntamenti għal laqgħaq ohra. Jiena, fil-marġini tal-possibilitajiet li għandi, nagħmel mill-ahjar biex dawn isiru.

EKU TAL-ĞIMGHA L-KBIRA

F'din ir-rivista qed tigħi ppublikata xi dokumentazzjoni marbuta mal-ġrajiż li sehhew fir-Randan li ghaddha fil-konfront ta' Monsinjur Isqof u tal-Parroċċa tagħna. Kulhadd jista' jifforma l-efhem tiegħi dwar x'għara, imma sabiex ikun korrett, kulhadd għandu jfitterx li jkun ja' tabiħhaqq x'għara. Li nista' nħid, għaliha, luu li l-Parroċċa ta' San Gorg imxiet f'għaqda ma' l-Isqof, liberament umiljat ruħha għall-veru ġid ta' l-erwiegħ u thossha onorata li wriet maturitā f'mumenti tabiħhaqq diffiċċi. Jiena rrid nifrah li dawk kollha, speċjalment lis-Socjetà La Stella, li tabiħhaqq feħmu s-sens ta' dak li kien qed jiġi u taw priorità li dawk l-affarrijiet li għandhom priorità.

İ-ċENTRU PARROKKJALI U L-KAPPELLA L-ĞDIDA

Xi-xogħol fuq il-proġetti taċ-ċentru Parrokkjali kellu jieq-fa għal dawn l-ahhar xahrej minħabba li, għal raġunijiet li ma kelliniex kontroll fuqhom, waqaf ix-xogħol fuq il-bini tal-koppla tal-kappella l-ġdida. Nittama li sa meta tkunu qed taqraw dan, ir-ritmu il-hidma jkun reġa' qabab halli dan il-proġetti jittlesta u jibda jithaddem! Il-madu kważi

kollu lest; nofs it-taraġ tar-rħam ukoll, l-aperturi qed jingħalqu, id-dawl fis-sular li jmiss għandu jsir u l-appar tal-kċina dalwaqt jingieb. Iċ-Ċentru Parrokkjali u l-Kappella l-ġdida, meta jtitlestew, sejkun żewġ monumenti unici ohra fi għixxha tal-Għadlu il-Kbir tat-Tielet Millenju Nisrani u tas-17-il Ċentinarju ta' San Gorg.

IL-KOMUNITA' ANGLIKANA F'SAN ĜORġ

Nhar it-23 t'April, fil-11.00am, l-Insara li joqghodu f'Għawdex u li jaġħmlu partii mill-Komunjoni Anglikana, se jiddedikaw ruħhom bħala komunità l-İll-Vergni Mqaddsa u lil San Gorg waqt ċelebrazzjoni li, bil-permess ta' l-isqof u bil-kollaborazzjoni ti-Kapitulu Għorġjan, se ssir fil-bażilika ta' San Gorg. Kif ja' koll minn hu midha tagħna, din il-Parroċċa tal-Belt Victoria tagħi timportanza xiera l-l-rabbi ekumeniki li jgħaqqu l-ħalli l-Insara Kattoliki ma' hu tħad. L-oħra, l-ospitälità li ta' sikkut naġħtu l-İll-Anglikani hu sinjal ta' l-imhabba tagħna lejhom. Nawgurawlihom u nitolbu għaliex.

IL-JUM MONDJALI TAŻ-ŻGħażagħ

Donnu li se sseħħ il-holma li l-Parroċċa tagħna tkun rappreżentata fil-Jum Mondjali taż-Żgħażagħ li l-Knisja Kattolika, A'wissu li ġej, se organizza l-Köln, il-Germanja. Diga' għandha numru sabieħ ta' zgħażaq, minn dawk li spicċaw il-Form 5 "il fuq, li tħajru, u jiena diga" Itqajt magħhom fuq is-suġġett. Il-hsieb hu li niffurmaw parti minn delegazzjoni djoċesana, u eventualment nazzjonali, u li mbagħad, bħala grupp tal-Parroċċa, fi triqna lura lejn Ghawdex, neċfu u nghaddu xi jiem f'Ruma. Dwar din il-mawra għal Jum iż-Żgħażagħ fil-Ġermanja se ssir laqgħha ta' informazzjoni, nhar il-Hadd, 17 ta' April, fit-8.00pm f'id-Ċentru Parrokkjali.

IL-BENEFATTURI ĜORġJANI

Bil-kliezmu hu faċċi li nghidu li nhobbu lil San Gorg, imma l-klieem mingħajr il-fatti ma jiwsa xejn. Il-veri Għorġjani huma dawk li huma dawl li jiddu jidhom għal San Gorg, dawk li jikkollaboraw fil-hidma pastorali li ssir minn San Gorg, dawk li jikkollaboraw fil-hidma pastorali li ssir minn San Gorg, dawk li jikkollaboraw fil-hidma pastorali tax-xandir bir-radiju jew l-istampa jew holohu inizjatiġi godda ta' hidma spiritwali, dawk li jistinkaw sabiex isir dejjem aktar magħruf bhala centru ta' kultura Nisrani, u post ta' interessa turistiku. Lil dawn il-benefatturi ma ninsewhom qatt. ●

IL-WEBBSITE TA' SAN ĜORġ:

www.stgeorge.org.mt

- Idħlu fiha tkunu tafu x'linu jiġi fil-Parroċċa tagħġaq.
- Ghaddha li xulxin u aqguha l-ill-emiġranti li għandhom.
- Ibagtlu messaġġi fuqha permezz tal-Guestbook.
- Aqgħi s-suġġerimenti tagħġaq biex titnej.
- Qed tigħi "updated" regolarmar, diversi drabi fil-ġimħha.